

Pekka Vartiainen,
Yliopettaja
Humanistinen ammattikorkeakoulu
Kulttuurituotannon koulutusohjelma
pekka.vartiainen@humak.edu

ELÄMÄÄ JA TEORIAA: KULTTUURITUOTANTO KESKUSTELEE – IN ENGLISH

Humanistisen ammattikorkeakoulun (HUMAK) kulttuurituotannon koulutusohjelma järjesti keväällä 2008 toista kertaa kansainvälisen symposiumin kulttuurituotannon alaan liittyvistä kysymyksistä. Symposiumi oli osa kolmen erillisen kansainvälisen asiantuntijatapaamisen sarjaa, jota toteutetaan otsikon "State of the Field" alla. Vuotta aiemmin käsiteltiin kansainvälistymiseen ja globalisaatiokehitykseen liittyviä kysymyksiä (ks. Kever 2/2007). Tänä vuonna aiheena oli kulttuurituotannon tutkimuksen ja käytännön työn välinen problematiikka. Symposiumi "The Science of Arts and Cultural Management – Impossibility or Necessity?" pidettiin HUMAKin pääkonttorin tiloissa Helsingissä 16.-18.4.2008.

Edellisen vuoden tapaan osallistujajoukko oli rajattu 20:een. Suomalaisten tutkijoiden ja asiantuntijoiden ohella paikalle oli saapunut vierailijoita Yhdysvalloista, Saksasta, Belgiasta ja Bosniasta. Symposiumin aikana kuultiin lyhyet alustukset teatteri- ja festivaalituotannon kentältä (tuottaja **Jukka Hytti**) sekä festivaaliorganisaatioiden nykytilasta (*Finland Festivalsin* toiminnanjohtaja **Kai Amberla**). Pääosan kaksipäiväisestä tilaisuudesta saivat kuitenkin pyöreän pöydän keskustelut, joissa osallistujilla oli mahdollisuus vaihtaa ajatuksia ja näkemyksiä kollegoidensa kanssa. Kaikki keskustelut nauhoitettiin ja niiden pohjalta tullaan viimevuotisen symposiumin tapaan laatimaan englanninkielinen julkaisu HUMAKin julkaisusarjaan.

Symposiumin ennakoilmoituksessa oli nostettu esille käsiteltävään teemaan liittyviä kysymyksiä, joihin kiinnostuneilta toivottiin lyhyitä vastauksia. Miten kulttuurituotanto asettautuu tieteelliseen kenttään? Tarvitaanko kulttuurituotannolle omaa tieteellistä metodologiaa ja teoriaa? Mikä on teoreettisen toimintatavan ja käytännön välinen suhde kulttuurituotannon alalla? Miten kulttuurituotannon koulutusala tulee kehittää: käytäntö- vai teoriapainotteiseen suuntaan?

Saapuneiden vastausten perusteella järjestäjät lähettivät kutsun symposiumiin. Samassa yhteydessä osallistujille lähetettiin myös kaksi artikkelia, joissa sivutaan käsiteltävä aihetta. **Yves Evrard** ja **Francois Coulbert** tarkastelevat vuonna 2000 julkaistussa artikkelissaan "Arts Management: A New Discipline Entering the Millenium?" (*International Journal of Arts Management*. Volume 2. Number 2. Winter 2000, 4-13.) taiteentuotannon itsenäistä asemaa tieteen ja erityisesti hallintotieteiden kentässä. Omassa kirjoituksessaan "Conceptual Foundations of Cultural

Management Research" (*International Journal of Cross Cultural Management*. Vol 6 (3) 2006, 361-376) kanadalaiset **Hamid Yeganeh** ja **Zhan Su** puolestaan pyrkivät löytämään keinoja, joilla kulttuurin positivistiset ja konstruktivistiset tarkastelutavat voitaisiin yhdistää yhdeksi tieteelliseksi, kulttuurituotannon kehittämisen kannalta tärkeäksi periaatteeksi.

Ennakkokysymysten esittäminen ja oheismateriaali mahdollistivat sen, että symposiumiin saapujat olivat jo valmiiksi hyvin perillä tilaisuuden teemasta ja omasta suhtautumisestaan käsiteltävään aiheeseen. Symposiumin aikana osallistujat jaettiin kokoonpanoltaan vaihtuviin pienryhmiin, joissa käytiin avoimia, ajallisesti rajattuja keskusteluja annettujen kysymysten pohjalta. Kaikki keskustelut käytiin englanniksi. Pienryhmien vetäjinä toimivat erikseen nimetyt puheenjohtajat, jotka huolehtivat myös puheenvuorojen jakamisesta.

Nyt toista kertaa toteutettava työskentelymalli nojaa hyvin pitkälle osallistujien aktiivisuuteen ja haluun käsitellä alan kehittämisen kannalta tärkeinä pitämiään asioita. Työskentelytapa voi parhaimmillaan avata keskustelijoille uusia, kansainvälisiä näköaloja, ja toimia tietenkin myös erinomaisena ja luontevana verkostoitumisen mahdollisuutena. Kulttuurituotanto, joka on kansainvälisestikin hyvin nuori toimiala, tarvitsee kehittyäkseen laajaa, kansainvälistä pohjaa.

Pienryhmien keskustelujen tuloksena voidaan pitää näkemysten, väitteiden ja uusien ajatusten sangen moniulotteista kirjoa. Suhteellinen yksimielisyys vallitsi sen suhteen, että kulttuurituotanto voi hyvin toimia omana tieteenalanaan käyttäen hyväkseen muiden (kulttuuritieteet, historia, psykologia, kaupalliset alat, hallintotieteet yms.) metodologiaa ja teoreettisia lähtökohtia. Mutta tieteenalan omat toimintaperiaatteet nostivat pintaan keskusteluja alan tämänhetkisestä tilanteesta ja kehityssuunnasta. Olisiko alaa syytä kehittää olemassa olevan toimintaympäristön tai – ympäristöjen ehdoilla vai pyrittävä pikemminkin edesauttamaan uusien, vielä kehitysmässä olevien kulttuuristen toimintojen esille nousua?

Ehkä mielenkiintoisimmat keskustelut käytiin mahdollisen uuden tieteellisen paradigman luonteesta. Missä määrin kulttuurituotanto voi ylpeillä omaleimaisuudellaan, jos se nähdään lähinnä kaupallisten ja humanististen alojen risteymänä? Keskustelijoiden omat koulutukselliset ja kansalliset taustat antoivat tämänkaltaiselle keskustelulle omat värityksensä. Kun jotkut korostivat luovien alojen ja kulttuurin taloudellista merkitystä ja tästä kumpuavaa yhteyttä talouden mekanismeihin ja niiden hallintaan, toiset halusivat kääntää katseen pikemminkin kulttuurin ideologisiin lähtökohtiin ja sen yhteiskuntateorioita heijastavaan luonteeseen.

Kulttuurituotanto on sekä tiedonalana että käytäntönä eräänlainen prisma, jonka lävitse monet eri toimintaperiaatteet suodattuvat. Symposiumin keskusteluissa tuotiinkin esille näkemyksiä, joissa painottuivat alan hallinnan kannalta keskeiset kompetenssit. Tietoaines, jonka jokainen alalla työskentelevä (tutkija, opettaja, opiskelija, toimija) joutuu hallitsemaan, on

suunnaton. Samoin vaatimukset, joita alalla työskenteleville esitetään, ovat haasteellisia, usein keskenään ristiriitaisiakin. Standardien, toimintaperiaatteiden, yleisten ja yleispätevien mallien löytäminen on siksi mahdotonta. Eräänlaisena lopputulemana käydyistä keskusteluista voidaankin pitää viimeistä sessiota, jonka päätteeksi ryhmät jättivät fläppitauluille listauksen noin kolmestakymmenestä aihealueesta, joista voidaan valita seuraavan tapaamisen aihe. Runsaudenpula alan keskeisistä kysymyksistä kertoo paljon kulttuurituotannon tieteellisestä ja taidollisesta profiilista.

Symposiumin yhteydessä otettiin myös videovälitteinen yhteys Kanadaan, Toronton yliopistoon, jossa professori **Sherri Helwig** Arts Management -laitokselta osallistui symposiumiin esittäen omia näkemyksiään käsiteltävästä aiheesta. Omassa puheenvuorossaan professori Helwig korosti taiteen tuotannon sosiaalista ja yhteisöllistä roolia, mistä sen tieteellinen panostus myös suuntautuu vahvasti yhteiskuntaa palvelemaan statukseen. Teorian lähtökohdat ovat käytännön pulmatilanteiden ratkaisemisessa, mihin alan on myös suuntauduttava sekä teorianmuodostuksessaan että toiminnoissaan.

Symposiumin järjestelyistä vastasi HUMAKin kulttuurituotannon koulutusohjelma. Yhteistyössä olivat mukana myös Shenandoah University (USA) ja EU:n Leonardo – ohjelmasta rahoitettu European Arts Management – projekti, jota koordinoi Oxford Brookes University Iso-Britanniasta. Sosiaalisten erityisryhmien kulttuuripalveluiden kehittämiseen tähtäävään projektiin kuuluu HUMAKin ohella kymmenen korkeakoulua ja organisaatiota eripuolilta Eurooppaa. Symposiumin aikana kuulluissa puheenvuoroissa esitettiin monia ajatuksia ja kehitysehdotuksia siitä, miten kulttuurialan tuotantojen on mahdollista saavuttaa uusia yleisöjä ja edesauttaa näin taiteen saavutettavuutta ja yhteisöllistä merkittävyyttä.

*

Seminaarisarjan ensimmäisestä symposiumista (2007) on ilmestynyt julkaisu, *The Cultural Manager and Global Citizen. Symposium Series: Cultural Management and the State of the Field*. Constance DeVereaux & Pekka Vartiainen (ed.). Sarja B. Projektiraportit ja selvitykset. Humanistinen ammattikorkeakoulu 2008. Julkaisua voi tiedustella allekirjoittaneelta.